

Referat fra møte i Forum for åpen forskning 2. mars 2026

Til stede:

Tanja Storsul (OsloMet/UHR-Forskning), Johanne Raade (UiT/UHR-Bibliotek), Heidi Ormstad (USN/EUA-EGOS), Herman Strøm (USN/UHR), Ragnar Lie (UHR), Vidar Røeggen (UHR), Rachel Glasser (UHR), Jorunn Dahl Nordgård (Forskerforbundet), Nina Karlstrøm (Sikt), Vigdis Namtvedt Kvalheim (Sikt), Monica Roos (HK-dir), Pernille Ziegler (KD), Rasmus Kvaal Wardemann (Forskningsrådet), Pål Bakke (RHF/OUS), Hanne Cecilie Kavli (FAFO/FFA), Marte Qvenild (KD), Jon Øygarden Flæten (Forskningsrådet), Anne Karine Nymoen (UHR).

Forfall:

Marianne van der Wel (HOD), Matthias Kolberg (RHF/OUS)

1. Orientering fra møtet i EUAs ekspertgruppe for åpen forskning 11.- 12. februar (Heidi Ormstad)

- Møtet hadde fokus på bl.a.:
 - åpne undervisningsressurser (OER). Det kommer et *briefing paper* fra EUA EGOS i løpet av 2026.
 - *Scholarly communication – Reclaiming academic ownership*, koblet til det vitenskapelige publiseringssystemet. Det vil bli arrangert workshop, og skrevet en sluttrapport. Kobles til CoARA og institusjonelle publiseringsløsninger og Secondary Publishing Rights (Rights Retention Strategy (RRS) en del av dette).
 - *Research on Research* – kunnskap om effektene av open science (jf. NIFUs pågående prosjekt - [NyEval](#))

2. Status NVA - jf. styremøtet 26. bl.a. (flere)

Nina Karlstrøm orienterte om status:

- Det viktigste nå er å sørge for at den årlige rapporteringen i NVA med frist 9. april går som planlagt. Sentralimporten er viktig for å få til rapportering, og Sikt konsentrerer seg nå om å få inn sampubliseringer. Det arbeides med å få til uttrekk av data lignende det man før hadde via DUCT.
- Det har vært en omfattende brukerkommunikasjon hele veien, med blant annet rapporteringsworkshoper over hele landet, oppstartsseminar og åpen time. Skriftlige innspill behandles kontinuerlig.
- Sikt registrerer at det er feil og mangler, men vurderer at det ikke er av alvorlig/kritisk karakter.

Fra diskusjonen:

Godkjenningsmodulen i NVI fungerer bra, og mange forskere synes NVA er enklere å bruke enn Cristin. Etter et års tid vil vi kunne vurdere om NVA har ført til effektivisering.

Institusjonene har de siste årene brukt rapportene i DUCT aktivt for å få oversikt over data registrert i Cristin. Tilsvarende uttrekk er per i dag ikke tilgjengelig i NVA, og det er viktig at dette kommer på plass så raskt som mulig. Slik funksjonalitet er nødvendig for å kunne følge opp arbeidet med åpen publisering ved institusjonene og for å hente ut data til ulike strategiske formål.

Ragnar Lie orienterte om behandling i UHR-Forskning og i UHRs styre:

- UHR-Forskning vil invitere Sikt til et møte, sammen med FFA, der man kan se nærmere på utfordringer og på involvering av sektoren fremover.
- UHRs styre er orientert om vedtaket i UHR-Forskning.

3. Publisering:

1. Status forlagsforhandlinger (Nina Karlstrøm)

- Forlagsforhandlingene følger et årshjul og forhandlingene er på høsten.
- Når det gjelder Wiley har institusjoner som ikke har gått inn i fellesavtalen fått egne tilbud om avtaler fra Wiley. Disse avtalene er rene abonnementsavtaler (uten åpen publisering), og altså et annet produkt. Dette kan skape utfordringer for konsortiemodellen. Åpenhet i sektoren om tilbud og avtaler er viktig framover.
- Sikt og forhandlingsrådet vil framover lage en strategi for forhandlinger i 2026 og 2027.

2. Rundebordsmøte om det vitenskapelige publiseringssystemet (Vidar Røeggen)

- Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) inviterer til rundebordsmøte om det vitenskapelige publiseringssystemet på UiO, 4. mai (brev av 030226): Hvordan er vi rigget i Norge for å møte disse utfordringene og hvor står vi i overgangen til åpen publisering og oppfølging av rapporten [*Strategi for vitenskapelig publisering etter 2024*](#).

3. Rapport med forslag om utvidelse av den norske diamant-ordningen (Vidar Røeggen).

- NPU har på bestilling fra Kunnskapsdepartementet levert en [*rapport*](#) 3. februar om mulig utvidelse av dagens støtteordning for norskspråklige tidsskrifter. KD vurderer å utvide dagens NÅHST ordning til å dekke alle fag. Utvalget støtter en utvidelse av ordningen forutsatt at en utvidelse innebærer en utvidelse av den totale økonomiske

rammen.

4. Debatten om røver-tidsskrifter (Vidar Røeggen)

- Økende saksmengde med bekymringsmeldinger fra forskersamfunnet. Flest bekymringer innen realfag og teknologi, etterfulgt av medisin og helsefag. 150 tidsskrift innom nivå X siden dette nivået ble opprettet i 2021.
- Stor mengde tidsskrifter fjernes fra DOAJ. DOAJ deler ikke begrunnelser for å fjerne tidsskrift. Kanalregisteret har en egen referansegruppe som ser nærmere på disse tidsskriftene og kommer med anbefalinger.
- NPU vurderer at variasjon i kvalitet spriker innenfor forlagenes portefølje av tidsskrifter. Derfor snakker vi ikke lenger om rene røvertidsskrifter på den ene siden og solide tidsskrifter på den andre siden, men at det er en gråsoner der skillene mellom seriøse og useriøse tidsskrifter er uklare. Derfor har NPU valgt å vurdere enkelttidsskrifter uavhengig av forlaget som utgir tidsskriftet, samtidig som utvalget anerkjenner at publiseringsmodell også kan påvirke tidsskriftenes kvalitet positivt eller negativt. NPU stryker derfor ikke hele porteføljer av tidsskrifter hos enkeltutgivere slik vi ser fra Finland, men vurderer hver sak for seg. NPU har løpende vurderinger av kvalitet på tidsskrift og henter råd fra forskersamfunnet gjennom vår organisasjon av 56 ulike faggrupper. Se [artikkel i Universitetsavisa](#).

5. Videre arbeid med de 20% som ikke er OA?

- Sikt vurderer et eget prosjekt i samarbeid med NPU for å se nærmere på de siste 20 %. Foreløpig ser vi ikke at RRS strategien gir utslag på andelen av publikasjoner som er åpen, men det kan tenkes at vi vil se tydeligere spor når vi har fått oppdatert statistikken med 2025 publikasjoner.

Fra diskusjonen:

Det var Forskerforbundet som bestilte rapporten fra NIFU og de økonomiske sidene ved endringene av publiseringslandskapet var ikke en del av bestillingen. Samtidig var det flere som etterlyste en egen bestilling på det økonomiske perspektivet. Vet vi nok om utfordringene knyttet til økonomi innen vitenskapelig publisering eller er det behov for å dykke dypere i dette? Sikt har fått i oppdrag fra KD å lage en helhetlig oversikt over hva som brukes til vitenskapelig kommunikasjon – både til publisering og lesing. Det kan være interessant med nærmere undersøkelser av økonomiske drivere og insentiver i publiseringsmarkedet.

Det er behov for en teknisk opprusting av Kanalregisteret.

I anbefalingene fra NPU til KD/HK-dir om utvidelse av NÅHST foreslås å utvide støtteperioden fra 3 til 4 år, da dette vil bidra til større forutsigbarhet for tidsskriftene. Å

utgi vitenskapelige tidsskrifter er et langsiktig arbeid, og dette bør reflekteres i støtteordningen.

Kinas forsknings- og teknologidepartement vil slå hardt ned på uredelighet innen utdanning og forskning, og vil spesielt prioritere å undersøke artikler som er blitt trukket tilbake av internasjonale tidsskrifter som følge av uredelighet. Se [artikkel i Khrono](#).

4. Åpen diskusjon om hvordan vi kan arbeide med åpne data (alle)

- European open science cloud (EOSC) – kan få større betydning fremover og det vil være nyttig for forumet med mer informasjon om dette.
- Forskningsrådet inviterer medlemmer av EOSC og andre relevante aktører til å bli med i forum: [Bli med i norsk EOSC-forum](#)
- UiT har et prosjekt om helhetlig forvaltning av forskningsdata.
- Open science.no har en [termliste](#) for forskningsdatahåndtering.
- Sikt har fått et nasjonalt ansvar for å legge til rette for datadeling i sektoren gjennom [Kunnskapssektorens datafelleskap \(KUDAF\)](#).
- Institusjonene er i tildelingsbrev for 2026 bedt om å lage planer for datadeling som skal støtte opp under kunnskapen og tjenesten utviklet i KUDAF.

Temaet følges opp på neste møte gjennom for eksempel EOSC og begrepsapparat.

5. Status NOR-CAM og CoARA (Ragnar Lie)

Møte fredag 27. februar i EU-kommisjonen om prosesser knyttet til research assessment. Det er enighet om retning men usikkerhet knyttet til hvor langt arbeidet har kommet ute i miljøene når det gjelder rekruttering og opprykk men også hvordan dette komme inn i vurderinger av forskningsprosjekt.

Alle i CoARA skal ha handlingsplan, men kun ca. halvparten har dette. Norge startet tidlig og har kommet langt i forhold til andre land. Mange har egne matriser som er vedtatt og i bruk. I tillegg har vi NIFUs [NyEval](#)-prosjekt som startet for ett år siden.

Interesse for å gå videre å analysere f.eks. hvordan praksis endrer seg i sakkyndige komiteer. Læres medlemmene opp på andre måter enn før? Nye måter å vurdere på ved bruk av KI blir et tema fremover.

6. Status norsk engasjement i CoNOSC (Council for National Open Science Coordination) (Tanja Storsul)

CoNOSC er et europeisk nettverk for nasjonale koordinater av åpen vitenskap, med fokus på blant annet kunstig intelligens og infrastruktur. Nettverket har møte torsdag 5. mars.